

Guia pràctica de drets...

Alfons Esteve, Francesc Esteve, **Guia pràctica de drets lingüístics al País Valencià**, Acció Cultural del País Valencià, València 2006.

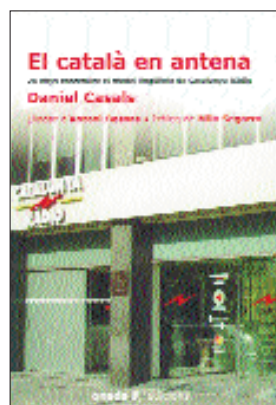
Aquest llibre és una invitació a conèixer i practicar els drets lingüístics dels ciutadans catalanoparlants del País Valencià. Parteix de la base que la legislació espanyola en matèria lingüística és clarament desigualtaria, atès que, començant per la Constitució espanyola de 1978, allà en la prehistòria, només anomena una única llengua, el castellà, i la proclama «la llengua espanyola oficial de l'Estat» mentre que «les altres» llengües sense nom només tenen oficialitat condicionada en els respectius estatuts. Però, malgrat aquesta desigualtat de principis, els autors consideren que hi ha un considerable marge de maniobra, sovint molt més ampli del que tendim a creure, per a exercir els drets lingüístics com a catalanoparlants.

La *Guia* comença per deixar clar, en el segon apartat, quins són els drets lingüístics bàsics de la comunitat lingüística catalana al País Valencià, amb temes tan importants com el dret de ser atesos en català, al fet que no se'ns exigeixi traducció, sobre la no existència d'un deure constitucional d'usar el castellà, l'àmbit d'oficialitat, o la legalitat plena de les dues denominacions *valencià* i *català*. En el tercer bloc ens parla dels models de documents per a realitzar la petició de relació en català amb les

diferents administracions del País Valencià (al Principat i a les Illes (?)) se suposa que ja ens hi podem adreçar normalment en català i, quan calgui, per a refusar les comunicacions de les administracions que no siguin en català: rebuts, impostos i taxes, serveis com el del fem (escombraries), aigua, electricitat, multes, etc., així com la manera de registrar els documents i l'actuació davant l'administració i el seu personal. En el quart apartat hom tracta dels aspectes més personals dels drets lingüístics: el nom, llinatges o cognoms i el seu reflex oficial en els documents que l'Estat ens imposa per a acreditar la identitat: document d'identitat, permís de conduir, passaport, llibre de família i altres documents similars. Per exemple: com adaptar el nom al català, canviar-nos de nom, normalitzar l'ús dels cognoms deformats, inserció de la *i* copulativa, adaptació dels llinatges no catalans o canvi d'ordre dels cognoms. En un cinquè apartat es proposen els possibles documents públics on es fa constar la realització d'un acte o negoci jurídic: compravenda o escrits on s'expressen declaracions de voluntat, com els testaments, o de fets, com les actes davant notari, o de drets, com els poders de representació. Aquí s'hi inclourien les constitucions de societats, tan usuals als Països Catalans, o els requeriments notariaus, herències, escriptures, etc. En el sisè i darrer apartat es tracta de l'ús del català en els registres públics: per a verificar la titularitat d'un immoble, d'un arrendament, d'una hipoteca, del testament, de la nacionalitat, etc. L'annex final inclou trenta-nou models de petició i de denúncia, així com totes les adreces d'organismes oficials on enviar aquests documents. Es tracta, per tant, d'un llibre que complementa perfectament el volum *El nom, la unitat i la normalitat. Informe sobre el reconeixement del català com a llengua oficial i pròpia del País Valencià*, que els mateixos autors ja van publicar l'any passat. ◆

JORDI SOLÉ I CAMARDONS

El català en antena

Daniel Casals, **El català en antena. 20 anys construït el model lingüístic de Catalunya Ràdio**, Onada Edicions, Benicarló 2003.

Els mitjans de comunicació de massa (MCM) són els modeladors per excel·lència de la llengua estàndard. Per això és important saber quins criteris segueixen en l'àmbit lingüístic. Aquest és l'objectiu del llibre *El català en antena*, de Daniel Casals, un estudi sobre el model de llengua de Catalunya Ràdio (CR). Aquest jove investigador ha destacat per l'estudi dels models lingüístics dels MCM orals i audiovisuals, amb una activitat ingent (comunicacions, articles, etc.).

El model lingüístic de CR, dels més elaborats per a un MCM –no tan sols de l'àmbit català, sinó estatal espanyol–, s'ha plasmat en les diverses versions d'un document anomenat *Orientacions lingüístiques* (que apareix en la primera de la dècada dels noranta: ja l'any 1986 hi havia un document anomenat *Principals faltes davant del micròfon*, que se'n pot considerar l'embrió). Aquest document intern no s'ha publicat mai en format de llibre, a diferència del que han fet altres mitjans (*Diari de Barcelona, Avui, El Periódico de Catalunya, TV3*, etc.) i entitats diverses (la Caixa, Ajuntament de Barcelona, Universitat Rovira i Virgili, Universitat Pom-

peu Fabra, etc.). D'aquest document n'existien còpies fotocopiades i relligades; però no s'havia publicat mai oficialment. Això dificultava la tasca a aquella gent que volia estudiar el model de llengua de CR, i per què era com era. En aquest sentit, la tasca de Casals és doblement meritòria: no és tan sols un treball acadèmic descriptiu molt ben fet, sinó que permet descobrir a qualsevol estudiós les interioritats del model lingüístic de l'emissora de ràdio més important del país.

Com s'ha avançat, Casals descriu i analitza el contingut del document *Orientacions lingüístiques* i dels documents que l'han precedit. En fa una dissecció acurada, apartat per apartat, amb diversos comentaris. Cal destacar que Casals no solament en fa una lectura sincrònica –en el sentit que analitza el document vigent avui dia–, sinó també diacrònica: compara les recomanacions actuals amb les pretèrites, de manera que permet veure quins canvis d'opinió hi ha hagut al llarg de vint anys.

Del conjunt de l'obra s'ha destacat el pròleg de Mila Segarra (professora de la Universitat Autònoma de Barcelona i estudiosa de la història de la normativa catalana) i el llinard d'Antoni Bassas (periodista de CR i un dels referents radiofònics del país). D'altra banda, la bibliografia és abundant, i pot ser útil a qualsevol persona que vulgui fer un estudi similar. S'ha de lamentar, però, que aquesta bibliografia no sigui tan completa com seria desitjable. Així, no s'hi esmenta cap aportació de Joan Julià o d'altres investigadors de la Universitat de Lleida o de la Universitat Rovira i Virgili, que han publicat diversos treballs sobre aquest tema; i s'hi posa el llibre de Francesc Vallverdú *Elocució i ortologia catalanes* (1987) –que és un clàssic però que avui dia està descatalogat– però no s'hi posa el llibre del mateix autor *El català estàndard i els mitjans audiovisuals*, publicat l'any 2000 –tres anys abans que el llibre de Casals. ◆

XAVIER RULL